

در سالروز بزرگداشت ملاصدرا مروری داریم بر آثار هنری ای که درباره او و دیگر اندیشمندان ایرانی ساخته شده‌اند

گنج‌های ایرانی

هنوز است ادامه دارد، مثل جریانی که دانشمندان، عرفا، شعرا، فیلسوفان و... خلق کردند و به‌راه انداختند. اما اینکه اصلا چرا سراغ تاریخ و تاریخ‌سازانش رفتیم، موضوعی است که برمی‌گردد به امروز، یعنی روز جناب محمد بن ابراهیم قوامی شیرازی ملقب به صدرالمتألهین یا

هستند که تاریخ را می‌سازند و بخشی از روزگار را به خود اختصاص می‌دهند. مثل چه کسانی؟ مثل همه آدم‌هایی که یا خیلی خوب بودند یا خیلی بد، یا خیلی می‌دانستند یا هیچ. درواقع کسانی که علاوه بر خودشان روی زندگی بقیه هم تأثیر گذاشتند؛ تأثیری که گاهی با گذشت سده‌ها از آن هنوز که

فاطمه شه دوست

روزنامه‌نگار

تاریخ همیشه قصه‌های مختلفی را ساخته و در دلش ثبت کرده است اما همیشه هم این طور نیست و گاهی این قصه‌ها و آدم‌هایشان

روشن‌تر از خاموشی

قصه و جزئیات: در مجموعه «روشن‌تر از خاموشی» زندگی‌نامه صدرالدین محمدبن ابراهیم قوام که به ملاصدرا شیرازی معروف است به‌تصویر درآید. اگر جزئی‌تر نگاهی به این سریال ببیندازیم درواقع زندگی‌نامه این متفکر و فیلسوف ایرانی اسلام و تشیع، از نوجوانی تارفع حکم نفی بلد او و بازگشت به زادگاهش شیراز در بخش‌های مختلف آن نمایش داده شده است.

این سریال در ۳۵ قسمت در سال ۱۳۸۲ از

با همه اینها به این سریال نقدهای مختلفی وارد بود که یکی از مهم‌ترین آنها فاصله از شرح حال ملاصدرا و به حاشیه رفتن موضوع اصلی در لابه‌لای دعواهای صفوی-عثمانی بود که خیلی‌ها آن را باعث وبانی کمتر دیده شدنش می‌دانند.

نویسنده و کارگردان: حسن فتحی کارگردانی و نویسندگی این مجموعه را برعهده دارد. درواقع این کار بعد از مجموعه‌هایی چون «همسایه‌ها»، «پهلوانان نمی‌میرند» و «فردا دیر است» ساخته شد و از اینجا به بعد بود که فتحی بیش از پیش در دل داستان‌هایی که در مقطعی از تاریخ می‌گذرد، فرو رفت. با

شبهه ۱ روی آنتن رفت. همچنین در خلاصه داستان این مجموعه که تکمله توضیحات ما هم هست، نوشته شده: «در زمانی که کشور از لحاظ سیاسی و اجتماعی، در شرایطی ناپس‌امان قرار گرفته و علاوه بر تهدیدات و دست‌اندازی مستعمران به خاک ایران، عده‌ای نیز در داخل داعیه حکومت دارند؛ صدرالدین محمد قوام شیرازی متخلص به ملاصدرا، در راه کسب علم و دانش قدم می‌گذارد. این فیلسوف برجسته که روحی تشنه و مشتاق یادگیری دارد، در محضر دانشمندان و عالمان بزرگ اسلامی چون شیخ بهایی، میرداماد و میرفندرسکی درس می‌آموزد...»

لطیفی هم در چهارمین تجربه‌اش کارگردانی این مجموعه را انجام داد. لطیفی پیش از این سریال مجموعه‌هایی مثل «صاحب‌دلان»، «همسایه‌ها»، «سفر سبز» و «وفا» را در کارنامه‌اش داشت و با این سریال پا در فضایی گذاشت که پیش‌تر از او ندیده بودیم.

نردبام آسمان

قصه و جزئیات: زندگی غیاث‌الدین جمشید کاشانی که منجم، ریاضیدان و کاشف عددی معروف است، در مجموعه «نردبام آسمان» از کودکی تا بزرگسالی او به‌تصویر کشیده شد. او که از دانشمندان قرن نهم است در زمان زمامداری مغول‌ها زندگی می‌کرده و دوران اوج اخترشناسی ایرانیان را بازگویی کند. این سریال حدود ۱۳ سال پیش ساخته شد.

نویسنده و کارگردان: حامد عنقا نویسنده این سریال را -با طرحی از سعید رحمانی- برعهده داشت و محمدحسین

شیخ بهایی

قصه و جزئیات: همان طور که از اسم این مجموعه پیداست، زندگی بهاء‌الدین محمد بن حسین عاملی معروف به شیخ بهایی در این سریال مورد پرداخت قرار گرفت. او فقیه، محدث، ریاضیدان، ادیب و حکیم بود و از او آثار زیادی که یکی از معروف‌ترین آنها «کشکول» است، به‌جا مانده. این مجموعه در دو بخش به روایت زندگی شیخ بهایی می‌پردازد؛ در بخش ابتدایی مهاجرت وی و خانواده‌اش به‌تصویر کشیده می‌شود و بخش دوم

به سال‌های آخر زندگانی وی در اصفهان اختصاص دارد و سرانجام درگذشت او در سال ۱۰۲۳ هجری قمری در حد چند سکانس به‌تصویر کشیده شده است. همچنین اگر بخواهیم جزئی‌تر بگوییم، در ابتدای این داستان شیخ که نوجوانی ۱۲ ساله است، به‌خاطر فشارهای حاکمان آن دوره مجبور می‌شود تا از جیل عامل لبنان به‌همراه خانواده‌اش به ایران مهاجرت کند و در ادامه هم روند این مهاجرت، زندگی او تا بزرگسالی و مرگش را می‌بینیم. تولید این سریال از سال ۸۲ شروع شد و پنج‌سال بعد هم روی آنتن رفت.

نویسنده و کارگردان: شهرام اسدی کارگردانی سریال

شیخ بهایی را برعهده داشت. او قبل از این مجموعه، فیلم «روز واقعه» را کارگردانی کرده بود و در ادامه بعد از اینها سریال جلال‌الدین را ساخت که از آن نیز می‌گوییم. ضمناً محسن دامادی و حجت قاسم‌زاده فیلمنامه این سریال را نوشته‌اند.

جلال‌الدین

قصه و جزئیات: کمتر کسی است که اسم مولانا به گوشش نخورده باشد، شاعر قرن هفتمی که به «مولوی» و «رومی» نیز معروف است و «مثنوی معنوی»، «فیه مافیه» و «دیوان شمس» را هم از خود به‌جا گذاشته است. اما ما اغلب از کتاب‌ها و بزرگسالی او شنیده‌ایم و شاید به همین دلیل بود که مجموعه جلال‌الدین در سال ۹۳ سراغ کودکی و نوجوانی او رفت. این سریال به وقایع حکومتی زمان کودکی و نوجوانی جلال‌الدین محمدبلخی معروف به مولانا می‌پردازد. در خلاصه داستان آن هم بیان شده که پدر مولانا، محمدبن حسین خطیبی، معروف به سلطان‌العلماء، مردی عارف و از بزرگان صوفیه است که در برابر حکومت می‌ایستد و این درحالی است که مولانا مشغول نظاره این وقایع است...

ساخت این سریال در سه فاز کودکی، جوانی و میان‌سالی و پیری مولانا برنامه‌ریزی شده بود اما تنها فاز اول آن روی آنتن رفت و به دلایل نامعلومی ادامه ساخت این مجموعه نیز متوقف شد و تنها در ۱۱ قسمت ۴۸ دقیقه‌ای روی آنتن رفت.

نویسنده و کارگردان: این مجموعه به کارگردانی شهرام اسدی و آرش معیریان در ۱۱ قسمت ساخته شد. به‌طور جزئی‌تر اسدی از تیرماه ۹۰ تا پایان همان سال و معیریان از ابتدای سال ۹۱ تا تابستان این سال کارگردانی این مجموعه را برعهده داشتند. همچنین فیلمنامه سریال سه‌بار نوشته شد. رضامقصودی بیشتر از ۱۰ سال پیش طرح ابتدایی آن را نوشته پس از آن شهرام اسدی آن را بازنویسی کرده و زندگی مولانا را در سه بخش به‌تصویر درآورده است که از دوران نوجوانی او آغاز می‌شود و به موضوع حمله مغولان به ایران، ماجرای رفتن به سفر حج با خانواده و بخش جوانی مولانا در قونیه و مرگ پدرش می‌پردازد. این ماجرا تا جانشینی مولانا به‌عنوان مفتی قونیه و آشنایی او با شمس تبریزی ادامه دارد و بخش سوم داستان مربوط به دوران پیری مولانا تا زمان مرگ اوست که در همین دوران مثنوی معنوی نگاشته می‌شود و از طرفی بخشی از ایران هم به‌تصرف مغولان درمی‌آید. پس از آن تغییراتی در فیلمنامه توسط نویسندگانی به نام علی حدادی آورده شد و در نهایت با این تغییرات قرار شد دوران جوانی و پختگی مولانا که در دو فصل طراحی شده بود، در یک فصل به‌تصویر کشیده شود، زیرا به گفته همایونفر تهیه‌کننده این مجموعه مهم‌ترین اتفاق دوران جوانی مولانا، فوت بهاء‌الدین ولد پدر مولانا است و مهم‌ترین رویدادهای زندگی او مانند نگارش مثنوی معنوی بعد از ملاقات او با شمس است.

بوعلی سینا

قصه و جزئیات: این سریال که هرچند وقت یک‌بار از یکی از شبکه‌های تلویزیون روی آنتن می‌رود، تولید سال ۶۴ است و

زندگی دانشمند همه‌چیزدان، بوعلی سینا را روایت می‌کند. شروع این سریال با بازسازی خیلی از فضاهای قدیمی در اقدسیه تهران کلید خورد و بعد هم در فضاهایی از اصفهان و ناین پیش رفت، سرعت تصویربرداری این مجموعه ۱۲ قسمتی هم آفت‌دار بود که در نهایت در همان سال آماده پخش شد. اگر یکی از جذابیت‌های این مجموعه شخصیت خود شیخ‌الرئیس است. درواقع ابن‌سینا، مردی به‌شدت باهوش بود که در میان کشمکش سلسله‌های غزنوی، سامانی و آل‌بویه قرار گرفته بود و همه دنبال جذب او بودند. این داستان حتی برای غربی‌ها هم جذاب توجه بود و آنها بعدها در نگاهی کاملاً تحریف‌گرایانه در فیلم «طیب» به شخصیتی تخیلی چون راب کول به‌جای بوعلی سینما رسیدند!

نویسنده و کارگردان: نگارش و کارگردانی فیلمنامه سریال بوعلی سینا توسط کیهان رهگذار آغاز شد. او پیش از این فیلمنامه سریال «سربداران» را نوشته بود که به کارگردانی محمدعلی نجفی ساخته شد و چندسریال نیز کارگردانی کرده بود که از آن جمله می‌توان به «شهرن شیزا» اشاره کرد. این سریال دومین سریال تاریخی بعد از انقلاب پس از سربداران بود که تقریباً با همان تیم ساخته شد.

ملاصدرا در ادبیات

از آنجا که روز، روز بزرگداشت ملاصدراست، درباره او علاوه بر سریال، حوزه ادبیات را هم جست‌وجو کردیم و به آثار زیادی درباره او برخوردیم، مثلاً یکی از این موارد «مردی در تبعید ابدی» است که عنوان رمانی از نادر ابراهیمی است و براساس داستان زندگی صدرالمتألهین نوشته شده است. آنچه این رمان را بین سایر آثار نگارش یافته در این زمینه متمایز می‌کند، نگاه هم‌زمان به داستان زندگی ملاصدرا شیرازی و مسیر تکوینی اندیشه‌ها و تفکرات عرفانی فلسفی او است. همچنین براساس گزارش اطلاعات کتابشناسی موسسه خانه کتاب، بیش از ۳۹ عنوان کتاب در مورد ملاصدرا و فلسفه او در یک دهه اخیر (۱۳۸۸-۱۳۹۸) در قم به چاپ رسیده است که ۳۰ عنوان آن چاپ نخست بوده و ۹ عنوان نیز اقبال تجدید چاپ را پیدا کرده‌اند. علاوه بر این آثار دیگری هم هستند که به‌دلیل تخصصی بودن آنها درعین روایت زندگی ملاصدرا مجالس برای اسم بردن از آنها نداریم. البته جادارد این را هم تا کاید بگوییم که حیف است کشوری این همه شخصیت برجسته و اندیشمند داشته باشد اما کتاب‌های داستانی و تاریخی برای معرفی آنها به‌عنوان ریشه و پایه‌های فکری جامعه کم داشته باشد. هرکدام از این نام‌ها به‌تنهایی می‌توانند اندازه تالیف چندین کتاب جذابیت داشته باشند و دانشمندی و ذکاوت بزرگان فرهنگ ایران را هم به‌زبان امروزی برای همه نسل‌ها بیان کنند؛ چراکه نه فقط کودکان که گروه‌های سنی بزرگسال هم به‌دلیل کم‌کاری‌هایی که همیشه داشته‌ایم، برخی نمی‌دانند بزرگان فرهنگ ایرانی هر کدام به‌تنهایی گنج‌هایی بزرگ‌اند.

چارسو

آرنولد هم به نتفلیکس رفت

نتفلیکس سفارش ساخت سریال ۸ اپیزودی آرنولد شوارتزنگر را داد. این سریال جاسوسی که هر اپیزودش یک ساعت است و آرنولد شوارتزنگر در آن بازی می‌کند و تهیه‌کننده آن هم هست، نخستین حضور وی در یک سریال تلویزیونی، داستانی را شکل می‌دهد. در ماه نوامبر گذشته (آبان) نتفلیکس موفق شد در یک رقابت جدی امتیاز پخش این پروژه را به دست بیاورد. گفته شده مانیکا با ریاریو بازیگر «تاپ گان: ماوریک» دیگر بازیگر سریال خواهد بود. نیک سانتورا نویسنده این سریال جاسوسی و ماجراجویانه است. وی در کارنامه‌اش سریال «جک ریچر» را دارد. داستان این سریال با تمرکز بر یک پدر با بازی شوارتزنگر و دختری وی با بازی باربارا ساخته می‌شود که متوجه می‌شوند سال‌هاست بدون اینکه دیگری بداند برای سازمان سیا کار می‌کنند و در این مدت همه رابطه‌شان یک دروغ بوده است و آنها کلا یکدیگر را نمی‌شناسند. شوارتزنگر که بازیگر مجموعه «ترمیناتور» است در این باره گفت سال‌ها طرفدارانش از وی خواسته‌اند در سریالی این چنینی بازی کند. وی افزود: «آماده شروع کار هستم و از همکاری با این تیم لذت می‌برم.» وی سابقه همکاری طولانی مدتی را با اسکای دنس دارد و «ترمیناتور جنسیس» و «ترمیناتور: سرنویست تیره» را با این استودیو ساخته است. اسکای دنس نیز برای اولین بار نیست که با نتفلیکس همکاری می‌کند و ارتباط آنها به ساخت سریال طولانی مدت «گریس و فرانکی» بازمی‌گردد.

حضور ۱۲ فیلم خارجی در سینما سعادت جشنواره فجر

۱۵ فیلم بلند و ۱۵ فیلم کوتاه ایرانی و خارجی در بخش سینمای سعادت سی‌وهشتمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر رقابت می‌کنند. سه فیلم بلند ایرانی و ۱۲ فیلم بلند خارجی و سه فیلم کوتاه ایرانی و ۱۲ فیلم بلند خارجی در بخش سینمای سعادت (مسابقه سینمای بین‌المللی) سی‌وهشتمین جشنواره جهانی فیلم فجر به رقابت خواهند پرداخت. در بخش فیلم‌های بلند سینمای سعادت سه فیلم ایرانی «میجر» به کارگردانی احسان عدوی پور، «شهربانو» به کارگردانی مریم بحرالعلمی و «گیسوم» به کارگردانی نوید به‌تویی حضور دارند. دیگر فیلم‌های بلند راه‌یافته به این بخش از جشنواره عبارتند از: «کوهستان جادویی» ساخته اورشولا آنتونیواک از هلند، «ما اینجاییم»، «ساخته رومن بالاین از آکراین»، «جزیره دروغ» ساخته پائولا کونس از اسپانیا، «عوامل انسانی» ساخته رونی ترورک از آلمان، «بن‌یست ساخته وینکو میدزندورفر از اسلونی، «حافظ برادر» ساخته فریت کاراهان از ترکیه، «گذار» آخرین روزهای سامورایی» ساخته تاکاشی کونیزومی از ژاپن، «اگر باد بایسته» ساخته نورا مارتیروسیان از ارمنستان، «هلن» ساخته آنتی یوکیکن از فنلاند، «نور طبیعی» ساخته دنژ ناگ از مجارستان، «معجزه» ساخته بیونگ هون مین از کره جنوبی و «پیدا شد اجتماعی» ساخته دنی کوته از کانادا. در بخش فیلم‌های کوتاه سینمای سعادت نیز سه فیلم کوتاه «وضعیت اورژانسی» به کارگردانی مریم اسمی خانی، «پاندا ی کوچک، پاندا بزرگ» به کارگردانی سحر خوش‌چشمان ۳ نماینده سینمای ایران هستند. «داداش ولگرد» ساخته پیتیر تاموویف از روسیه، «اجازه شرفیایی» ساخته نیکلاس نیوهولد، محصول مشترک لوکزامبورگ و آلبانی، «فیبوناچی» ساخته توماس هویاچک از جمهوری چک، «گودال» ساخته جیمز سلومون از نیوزیلند، «ملک‌ما» ساخته لوییز کاستا از پرتغال، «چوب‌دستی‌ها» ساخته ایریدا باکالایا از یونان، «دیوار سفید» ساخته آندرا بروشا و مارکو اسکوتوزی از ایتالیا، «چه اتفاقی برای خانم جوراب بلند افتاد» ساخته جیمی اولسون از سوئد، «بابا» ساخته یوستاس رمانوسکاس از لیتوانی، «طلا بدم‌هاری» ساخته ژیا سواز چین، «پیلار» ساخته جنیس جوی اپینگ، دینا ون هوتن و انیو بولی از هلند و «سلول ۳۶۴» ساخته زویی روسیون و ماتیلده بابو محصول فرانسه و آلمان ۱۲ فیلم کوتاه بین‌المللی راه‌یافته به بخش سینمای سعادت سی‌وهشتم جشنواره فیلم فجر هستند. سی‌وهشتمین جشنواره جهانی فیلم فجر، از ۱۲ تا ۵ خرداد ۱۴۰۰ به دبیری محمد مهدی عسگری‌پور نویسنده، کارگردان و تهیه‌کننده سینما در تهران برگزار می‌شود.

